jutor fuerat, vir profecto in divinis ſcripturis, theologiciſque diſciplinis aſſidua exercitatione doctiſſimus, nec non humanioribus literis excultiſſimus, quemadmodum plura, quae ab eo exſtant jam typis evulgata abunde teſtantur. Ex ſecretario ſacrae indicis congregationis a Benedicto XIIII. jam inſtituto, ad ſacri palatii apoſtolici magiſterium a Clemente XIII. adſumptus, vivit adhuc in graviſſimo munere, laboribus, anniſque onuſtus, optima pollens valetudine octuogenario major, vivatque diu exemplar etiam religioſae diſciplinae. Cum vero Benedicti ejuſdem corpus anno MDCCXXXIII. e Vaticana baſilica ad eccleſiam S. Mariae ſuper Minervam, ſacellumque S. Dominici, recondendum in inſigni mauſolaeo a Praedicatorum ordine deinde excitato, ſplendidiſſimo quidem apparatu translatum fuit, luculenta oratione, magna ingruente Roma-

D no-

norum multitudine, iterum laudatus eſt a *Joſ. Simonio Aſſemano* Syro Maronita, qui Clem.XII. ad Maronitas, ut in ejus epitaphio dixi, pro reformanda eccleſiaſtica diſciplina, cogendaque ſynodo legatione egregie functus fuerat, quique anno aet. ſuae LXXX. men.V. dieb.XVII. non ſine multis amicorum,bonorumque omnium lacrimis, atque moerore, obiit in Vaticano palatio eidibus Januarii anno MDCCLVIII. plurimis honoribus & muneribus merito jam cohoneſtatus, nempe utriuſque ſignaturae referendarii, praeſulis domeſtici, ſacrae inquiſitionis conſultoris, poenitentiariae datarii, et a ſigillo, baſilicae principis apoſtolorum canonici, bibliothecae Vaticanae doctiſſimi praefecti, & archiepiſcopi Tyri. In funere Clementis XII. nitidiſſime peroravit *Aeneas Sylvius* ex nobiliſſima gente *Piccolominea Senenſis*, (1) ſin-

(1) Cum Aeneas Sylvius ad dignitates in ampliſſimo

ſingularis ingenii vir, graecis, latiniſ-

mo hoc orbis theatro adipiſcendas, & ad rempu-blicam gerendam acceſſiſſet, maximamque de ſe expectationem commoviſſet, non defuit homo, humili loco natus, natura invidus, ingenio acri, & mordaci, qui, non dicam, ut honorum curriculum frangeret, ſed ut veriſſimam de generoſa ejus ſtirpe opinionem turbaret, Aeneae Sylvii, quod Pii II. fuerat nomen, in eo ſaepe deridebat, aperteque negabat, ex Piccolomineorum proſapia eximiorum virorum feraciſſima, ex qua utrique Pii II. & III. prodierunt, ipſum originem traxiſſe ſuam. At vide quam inepte, quam ſtulte! Ecquis ignorat gentem Piccolomineam ab unico ſtipite in varios ramos, ſeu familias propagatam eſſe, quarum unaquaeque addito ſibi peculiari cognomento, facile inter ſeſe diſtinguuntur? Quia vero aliae ad Pii II. Piccolominei, aliae ad Pii III. Johannis Tudeſchini, & Laudomiae Piccolomineae Pii II. germanae ſororis filii genus, ortum referunt, ideo illae *originariae*, haec *adgregatae* adpellantur, & ad ſacerdotia ac beneficia, quae juriſpatronatus ſunt univerſae familiae, aſſequenda, nonniſi ii jus habent, qui ex agnatione eorumdem pontificum, veluti a pure fonte, originem repetunt. Qui ex Pii II. paterno genere prodiere, variis ſibi adjunctis adpellationibus cognoſcuntur, nempe Modanellae, archiepiſcopi Patracenſis, Caſtri Mutii, Salamoneſcorum, Carolorum, de Ripa, & Ruſtichinorum, ſeu de Turri ad caſtrum, quod ex tabulis genealogicis, certiſſimiſque documentis abunde conſtat. Ex hac itaque Piccolominea Ruſtichinorum originaria ſobole, ita nuncupata a Ruſtichino, qui ſaeculo XIII. in Senenſi republica, in qua natus erat, omnibus honoribus functus, utilem eidem operam praeſtitiſſe perhibetur, Rayneriumque genuit, qui ſancto Dominico

prae-

que litteris apprime doctus, qui ex la-
ti-

Praedicatorum ordinis parenti, locum ad hoſpitium conſtruendum liberaliſſime donavit: Ex hac inquam Aeneas Sylvius cardinalis, de quo agitur, prodiit. Ut mittam Piccolomineos Ruſtichinos, ab initio ad haec uſque tempora, cameriaratus, ut vocant, triennali munere, pro totius gentis Piccolomineae negociis pertractandis, communibuſque redditibus adminiſtrandis functos fuiſſe, cui gerendae rei & hodie Antonius Paulus Raynerii filius, cardinalis defuncti germanus frater ſumma cum diligentiae, ac fidei laude incumbit, patronatu gaudent inſignis parochialis eccleſiae Turris ad Caſtrum, quem fundaverat, ac ditaverat Nicolaus ille Romam a parentibus miſſus, ut aditus ſibi ad honores pararet, defunctuſque eſt florenti adhuc aetate in domo Franciſci Piccolominei cardinalis S. Euſtachii, qui deinde Pius III. pontifex fuit renunciatus. Litteras proferam cardinalis ejuſdem, quas humaniſſime mihi communicavit vir aetate noſtra plurimis nominibus inſignis, Franciſcus Maria Piccolomineus ex comitibus Modanellae archiepiſcopus Pergenſis, quaeque plane evincunt Ruſtichinos eo adhuc, eodemque patronatu frui, quod ab ipſo Nicolao inſtitutum fuit, ex quo certiſſime pateat Aeneam Sylvium cardinalem ad originariam Piccolomineam familiam dubio procul pertinuiſſe. In epiſtolae epigraphe.

„ Nobilibus viris gentilibus noſtris Aeneae, Caro-
„ lo & Franciſco Arcangeli dominis Piccolominibus
„ fratribus, amicis noſtris chariſſimis.

„ Franciſcus S. Euſtachii card. Senen „

„ Nobiles viri amici noſtri chariſſimi ſalutem.
„ Dapoi che meſſer Niccolò voſtro fratello amalò, e
„ che ſtette in Roma, m' ingegnai inſieme colla fa-
„ miglia mia portarmi in tal modo verſo di lui circa
„ la

tinarum epiſtolarum ſecretario, came-

„ la ſua cura, che non avreſte ad avere avviſo alcuno
„ di nulla moleſtia; e per eſſere il pericolo della peſte
„ non poſſendo più ſtare là ad ſua cura, rimaſero li
„ miei di caſa Galeazzo, e Caſtiglione uomini da be-
„ ne, e miſſer Sinolfo, e miſſer Franceſco da Trieſte
„ non li ſono mancati, che hanno dimoſtrato eſſere
„ buoni amici: ancora quelli pochi famegli, che
„ aveva ſi ſono portati diligentiſſimamente. E' pia-
„ ciuto a Dio chiamarlo a ſe a dì XXVII. del meſe, che
„ fu lunedì circa XI. ore. Iò ne la mia partita, in
„ ogni caſo, che poteſſe intervenire, e così di poi
„ con lettere hò operato, che la ſantità di noſtro ſi-
„ gnore ne aveſſe pietà dell' officio della ſcriptoria, e
„ così miſſer Sinolfo con lettere di mia mano hà ope-
„ rato appreſſo di noſtro ſignore, appreſſo ad alcun
„ cardinale, & appreſſo al conte Hieronimo, ma
„ comprendo nulla ſia giovato. Rincreſcemi eſſere
„ ſtato abſente, ſapendo la neceſſità, e i biſogni vo-
„ ſtri, i quali mi moſſero aſſai ad ajutarlo in corte, e
„ farlo grande, e uomo da bene. Vedo eſſere tutto
„ perduto per me, e per voi, e per lui. Dio ſa quan-
„ ta fatica vi durai; eſſere piaciuto a Dio chiamarlo
„ a ſe, biſogna piaccia ancora a noi. Portatevi in
„ queſto caſo prudentemente; non ſappiamo altri-
„ menti confortarvi, che avremmo biſogno, eſſere
„ confortati noi, eſſendo perduta la fatica di molti
„ anni, che ſe foſſi ſtato io di preſente a voi, e qual-
„ che uno della caſa, forſe avrei giovato; le coſe
„ ſue che ſono rimaſte, ſono in luogo ſicuro, e ſi è
„ fatta la ſepoltura onorevolmente più che a due car-
„ dinali, che vi ſono morti per quanto ho adviſo. Ho
„ ancora ordinato alli famigli ſia ſatisfatto, e man-
„ dati via contenti, perche eſſendo miſſer Niccolò di
„ natura duretto l' hanno durata gran fatica. Tra

„ l'al-

rae apoſtolicae clericus, praetor deinde Romanae urbis, tandem a Clemente XIII. in ſacrum cardinalium collegium die XXVI. Septemb. an. MDCCLXVI. cooptatus, indeque Romandiolae legatus dictus, non diu, ut ſaepe eſt rerum omnium humanarum conditio, ampliſſimis tot honoribus frui licuit: Dum etenim Ravennam profectionem parat, Arimini die XVIII. Novembris anni

„ l' altri uno Felice cherico Seneſe, il quale ſi è portato beniſſimo, e figliuolo di Pellegrino dipentore, „ el quale domanda el beneficio della Torre ad Caſtello che l' ha fatto meſſer Niccolò, e perche voi ſete „ padroni per una bolla, che con gran fatica ſpaciamo, ne pare e 'l dobiate ſtatim elegere & preſentarlo, ad noi, perche come commendatario della badia coſtà, ſiamo ordinarj di eſſe coſe, ſiche fatelo, „ che noi el confermeremo, & così intrarete in poſſeſſo del voſtro padronato, & farete ſicuri, & queſto non manchi per nulla in queſto principio per „ una ſcritta voſtra adviſarcene. Ad Roma non arrivi neſſuno di voi in fino non ve aviſiamo del tempo, che tutto voliamo bene intendere, come le „ coſe ſue ſtanno. Non altro. Valete. Ex Crevolis „ die ultima Julii MCCCCLXXVIII. “

Hieronymus comes, cujus in hac epiſtola meminit cardinalis, eſt Hieronymus de Riariis Savonenſis Xyſti IIII. ex ſorore nepos, Imolae & Forolivii dominus.

ni MDCCLXVIII. lethalis morbi vi, impetuque, brevi conſumptus eſt. Cum juſta Benedicto XIIII. perſoluta ſunt, laudatorium ſermonem habuit *Thomas Emaldius Lugienſis* in Romano gymnaſio Gratiani decreti interpres, eccleſiae Lateranenſis canonicus, ejuſdem pontificis cubicularius ſtationis primae, & ab epiſtolis latinis conſcribendis, nec non Clementis XIII. ab iis literis, quae ad principes dicuntur, & in Romana curia inter ſignaturae gratiae votantes relatus, qui ſexto, ac quinquageſimo aetatis ſuae anno, kalend. Jul. MDCCLXII. ſupremum diem obiit, ſepultuſque eſt apud S. Sabinam. Clementem XIII. laudavit luculentiſſime *Benedictus Stay Raguſinus*, ab intimo cubiculo, orator, & poeta inſignis, editoque elegantiſſimis verſibus latinis Newtoniano ſyſthemate, in litteraria republica celeberrimus, qui tum latinarum, tum pontificiarum

 epi-

epiſtolarum ſecretarii muneribus ornatus, nec non canonicatu baſilicae Liberianae auctus, praeſulque domeſticus adhuc viget, floretque. Tandem in Clementis XIIII. novendialibus elegantem prorſus habuit orationem Philippus Bonamicius Lucenſis, Caſtruccii clariſſimi hiſtorici germanus frater, latinarum epiſtolarum ſcriptor a PIO SEXTO doctorum hominum amantiſſimo, quem Deus regnantem, eccleſiae bono, diu ſervet incolumem, canonicatu Lateranenſi donatus, & inter domeſticos praeſules adlectus, qui vivit adhuc cunctis ordinibus ob morum ſuavitatem acceptiſſimus, deque ſtudiis optime meritus, propter aureum pene librum, quem de claris pontificiarum epiſtolarum ſcriptoribus iterum edidit. Sed te nimis obtundo. Tu velim me in tuorum numero habeas, meque tibi ſemper gratum fore exiſtimes. Ego certe tibi fauſta omnia a Deo precabor.

GA-

GALEOTTI
CARDINALIS S. PETRI AD VINCULA
S. R. E. VICECANCELLARII
LAUDATIO
A TH. PHAEDRO HABITA

SI mihi hodie, patres ampliſſimi, quod coeteris fere in laudationibus ſolet accidere, laudum tantummodo, virtutumque ratio in dicendo habenda eſſet; haud ſane commoverer vehementius, quam videtur vel uſus, vel aetas mea poſtulare. Quin potius quantulucumque ingenii mei poſſet facultas, conarer ne aut officio defuiſſe, aut ejus, qui hoc mihi oneris impoſitum eſſe voluit, expectationi non reſpondiſſe judicarer. Sed cum nova mihi, inuſitataque dicendi ratio proponatur, ut eodem tempore & dolori, qui raro niſi

om-

omnium pectora invaſit, reſiſtendum, & calamitas mortiſque importunitas, quae ſi quando, nunc potiſſimum deſaeviit, & quaſi furoris ſui habenas laxavit, recenſenda ſit, haereo prorſus & ſtupeo, atque ut verum fatear veteranus miles ancipiti pugna deterreor. Perturbat me etiam gemitus familiae infeliciſſimae, quae patre amantiſſimo, domino indulgentiſſimo, patrono beneficentiſſimo orbata, liberiore gemitu lamentatur. Sed ante omnia me angit ſummi pontificis noſtri commiſeratio, cui, ſalva chriſtiana republica, nihil gravius, nihil luctuoſius, nihil poterat accidere calamitoſius. Itaque quae res me potiſſimum ad dicendum hortari deberet, eadem ita me perturbat, ut quantum mea pietas ſtudii mihi adferat ad dicendum, tantum mihi facultatis dolor detrahat. An ego poſſim pacato animo *Galeottum* cardinalem S. Petri ad Vin-

Vincula S. R. E. vicecancellarium fato functum commemorare ? Spem tantae familiae, quae in eo uno nitebatur, amiſſam recenſere ? indolem illam, quae magnum chriſtianae reip. principem pollicebatur extinctam exponere ? Tot virtutes, quae in illa aetate, in qua floribus contenti ſumus, ad ſummam maturitatem pervenerant, ſine ſummo dolore celebrare ? Equidem, patres, non tam ego Galeottum ſolitus ſum admirari externis bonis, quae in illo, ſeu majores, ſeu divitias, ſeu dignitates ſpectes, erant ampliſſima, quam his, quae ipſe ſibi aut pepererat, aut a natura accepta excoluerat, & quadam quaſi arte meliora reddiderat. Itaque nihil, nihil ego de patria hodie dicturus ſum, ſive illam natura, ſive illam jure, velis. Nihil de familia tum ea, in qua natus, tum illa, in quam adoptatus, ne aut notis immorari, aut blandiri magis velle viventibus,

quam

quam defunctum videar honeſtare. Illud, illud libens commemorem, quod ſuum, quod proprium eſt & genuinum, neque ullam ſibi ejus partem aut fortuna vendicat aut natura. Cum unus eſſet apud nos, in quem certatim natura fortunaque omnes dotes effudiſſent, ut nemo plus divitiis abundaret, nemo plus gratia valeret, nemo plus auctoritate polleret, ea tamen ſibi moderati animi frena adhibuiſſe, ita ſuam poteſtatem temperaſſe, ita licentiam coercuiſſe, ut vel ex hac una virtute perſpici potuerit, ſi aetas, ſi anni, ſi vita diuturnior fuiſſet, qualem quantumque virum chriſtiana reſpublica eſſet habitura. Et quiſquam expectabit a me, dum diſciplinam, educationemque illius ediſſeram? quibuſque artibus ad bene vivendum inſtructus fuerit exponam? Cum qui ſui tam magnum experimentum praeſtiterit, ut in ipſo juventutis aditu, in ſumma re-

rum

rum licentia abſtinentem ſe exhibuerit, non poſſit, quin & eruditus fuerit egregie, & educatus quam liberaliter. An vero parum moderati eſſe hominis exiſtimamus, in ipſo aetatis flore, in ſumma licentia, in libera, ne quid majus dicam, Urbe his moribus corruptiſſimis, ſexcentis undequaque ad dedecus, licentiam, facinus invitantibus, non omnes adoleſcentiae cupiditates quaſi carceribus emiſſas profundere, non multis in rebus opibus contendere, inſtare auctoritate, premere gratia? Scimus, patres, ſcimus, nec dum etiam praeteritarum cladium memoria excidit, quantum ſibi ſaepe ſoleant vendicare, quibus quodcumque libeat, licet. Non refricabo vulnera, quae jam cicatricem obduxerunt, ne ex laudatore accuſator fiam. Vos ſi veſtris tacitis animis praeterita recenſere volueritis quantam modeſtiae laudem, coeterorum comparatione, Galeot-

leottus meritus ſit facile judicabitis. Quod enim factum, aut commiſſum, non dicam audacius, ſed aliquanto liberius factum quaero? Verbum ecquid unquam ex ore hujus excidit, unde quiſquam poſſet offendi? Cujus ille unquam vitam labefactavit? cujus domum incurrit? cujus famam evertit? cui gravem, cui moleſtum, cui denique odioſum ſe praeſtitit? Aegyptii, gens vetuſta, & ſacrorum rituum obſervantiſſima, quum quis apud eos mortem obierat; antequam ſepulchro majorum inferreretur, ſumptuoſe conditum cadaver, ſtato die juxta paludem, qua tranſmitti illud neceſſum erat, conſtituebant. Conveniebat omnis multitudo, ſedebant XL. judices in hemicyclo: ibi praeco alta voce proclamabat, ſi quis eſſet qui defuncti nomen deferre vellet, judices recepturos. Cauſa cognita, ſi malae actae vitae convincebatur, cadaver objicebatur inſe-

ſepultum, qua ignominia nulla major apud illos fieri poſſe cenſebatur. Sî vero aut nemo prodibat accuſator, aut nihil ſe cadaver morari judices pronunciabant, certatim ſeſe omnes in mortui laudes effundebant, ſuoque ritu honorificentiſſime tumulabant. Qui mos optimus, ſi apud nos in uſu eſſet, quis non intelligit quod de Galeotto judicium futurum eſſet? Cum loquax & ingenioſa in principum contumelias Roma, omnibus punctis eum ſe abſoluturam vel publico moerore teſtetur? Neque id quiſquam aut tenue aut invalidum putet; difficile eſt hominem in ſummo culmine exiſtentem multos non offendere, multorum inimicitias non incurrere, multa odia non concitare: Quin ſi nulla alia cauſa ſit, ipſa dignitas, ipſe ſplendor, ipſa poſtremo fortuna invidioſum facit, & odii plenum. Quod recte ſentiens Philippus Macedonum rex, Alexandro filio

filio praecipere ſolebat, ut donec regnante alio liceret, gratificando, & benigne compellando, amicos ſibi compararet, fore ut ſimul atque ipſum ſummum culmen aſcendiſſet, vix poſſet odio invidiaeque reſiſtere: Nec immerito: Quis enim non intelligit, beneficia accipere, non tam gratum, acceptumque, etiam ſi ſponte conferantur, ſolere eſſe, quam ſi rogata non dentur, ingratum, atque odioſum, idque uſu accidere, ut nemini poſſis benefacere, quin plures ea de cauſa offendas? Quapropter dicere ſolitum Simonidem poetam accepimus, quemadmodum omni alaudae apex in capite neceſſario ineſſet: ſic omnem hominum naturam contentiones, invidiam, aemulationemque ſecum afferre oportere. Atque in Galeotti vita, patres, non modo contentionem ullam, non aemulationem, non invidiam, ſed ne odium quidem

aut

aut diſſenſionem, vel minimam offenſionem datur inſpicere. Nihil in illo erat, quod non libenter agnoſceres: mores modeſtiſſimi, ſumma fides, innocentia, pietas, amor in bonos, ſtudium demerendi quamplurimos, meliores colere, inferiores exornare, aequales honorare, afficere. Omnes vero accedentes hilari fronte, gratoque animo excipere, ſecundis rebus non intumeſcere, fortunarum acceſſione continuam laudem humanitatis non infringere. Accedebat magna illa quidem virtus, linguae continentia, neminem pati apud ſe ſiniſtris ſermonibus carpi, neminem ipſe reprehendere, nullius aures, voluntatemque violare, ſuccenſere perraro, iraſci numquam. Quae quidem, patres, niſi exercitatione, ſtudio, aſſiduoque labore adhibito, ſervari non poſſunt. Nihilque eſt quod juvenem magis commendet quam linguae temperamentum. Atque

idem Anacharſis apud Solonem invitatus cum obdormiviſſet, ſiniſtram virilibus, dexteram ori applicuiſſe repertus eſt, ut oſtenderet, nihil in homine eſſe tam forti nexu coercendum, quam linguam. Et ſane, ut recte eſt apud Platonem, cum ſermo res omnium leviſſima ſit, poena tamen eum, dis, hominibus approbantibus graviſſima conſequitur.

Age vero quam procul ab omni ambitione, cupiditateque abſuiſſe exiſtimamus, qui legationem cum haberet honorificentiſſimam, nec minus utilem, tam libens publica cauſa eam dimiſit, quam quivis alius accepiſſet; Cumque neminem, ne avunculum quidem indulgentiſſimum quidquam rogaret, nihil tamen ipſe rogatus negabat. Multos fide,opera,pecunia juvit, auxilio, gratia, dignitate,ope omnium rerum cuivis bono viro licebat uti. Nam quid ego liberalitatem, domeſticumque ſplendorem com-

commemorem? Qui neque ita obſcurus eſt, ut teſtimonium, neque ita dubius, ut laudationem deſideret. Fora, templa, viae, omnis Urbs, omnis populus, ipſi mediusfidius hi parietes, ſi rogitentur, nihil ſe per hoſce multos annos largius, nihil liberalius, nihil munificentius vidiſſe reſpondeant. Epulae, convivia, apparatus, munera, celebratio quotidiana, dignitas familiaris, ſtudia clientum, ex omni ordine multitudo, ipſa domus picta, expolita, ornata, quae ornatior fieri poſſe non putabatur, familia ampla, locuplex, nobilis, cumque omnia magna, ſumptuoſaque eſſent, nihil tamen in omni domo ornatius, nihil cultius, nihil ſuavius ipſo domino.

Meminiſtis, patres, illum ſacris operantem quanta gratia, quanto decore, quanta majeſtate conſiſteret; Scitote nihil illum domi ſolitum, etiam curis ſolutum & liberum, & jocis, ludicriſque va-

cantem de eadem majeſtate remittere: Inerat enim illi heroica totius corporis pulchritudo, decora facies, multo ſanguine, multo rubore ſuffuſa, nullus horror in vultu, multum tamen ſeveritatis, ut reverentiam potius, quam formidinem excitaret, parique libra gravitatem, comitatemque praeſeferret.

Sentio, patres, ac quorumdam videor tacitas cogitationes exaudire expectantium, ut cum ipſum tantopere laudem, rebus tandem aliquando ab illo geſtis immorer; ex quibus tametſi multa juſte, multa fortiter, multa prudenter facta in medium poſſem adducere, illud tamen malo commemorare, omnibus in rebus qui laudantur, non quid quiſque egerit, cogitarit, effecerit, ſed quibus moribus, qua mente, quo animo fuerit ponderandum: laude enim digna, multa ipſi etiam mali homines ſaepe faciunt: laudari autem omnino ce-

cebrarique, niſi optimus vir non poteſt. Virtutum etiam quaedam in proclivi ſunt, quaedam autem adverſum ſubeunt clivum: aſcendit, nititur, obluctatur patientia, fortitudo, temperantia; per devexum contra eunt liberalitas, manſuetudo; His animus continetur, ne prolabatur, & ruat; illis immittitur, incitaturque acerrime; illae paupertati adhibentur, quae quotidiano labore fortiores robuſtioreſque redduntur; hae divitibus adſunt, quae ſuſpenſum gradum ponere & praegrave pondus ſuſtinere conſueſcunt. Quod cum ita ſit, neque ulli unquam adverſi caſus, nulla dura tempora, nulla ſaeva calamitas Galeottum exceperit; non per aetatem licuerit graviſſimas reipublicae curas ſuſcipere, non imperii magna onera ſubire, non ingens principis hominis pondus ſuſtinere: Quid aliud eſt, quod malim oſtendere, quam in illo aetatis lubrico ſtetiſſe,

 pe-

pedem fixiſſe, commotum, concuſſumque non corruiſſe? Multa ingentis animi, pietatis, amoris, humanitatis, ſuavitatis, plurima prudentiae ſigna patefeciſſe; conſtantiae, fidei, judicii nonnulla experimenta praeſtitiſſe; majoremque auctoritatem & exiſtimationem, quam aetas illa capere poſſet, aſſecutum fuiſſe, faviſſe bonis viris, domum ſuam, amicis, notiſque omnibus paratam habuiſſe. Familiam ſuam beneficiis, liberalitate, & quod plus eſt, quam omnia, amore proſecutum fuiſſe, quod facile ex illius luctu, lacrymis, ſqualloreque coniicitur, quorum amoris, ſtudii, pietatis, cum veſtrum multi, tum ego vel unus teſtis ſum locupletiſſimus. Demandatum enim mihi hoc laudationis munus, cum accepiſſent, frequentes ad me ſaepe venerunt, ſi quod tempus unquam accidere potuiſſet, quo tempore aliquid a me requirerent, hoc illud eſſe

po-

potiſſimum ſibi amiſſo patrono, in quo omnem ſpem collocaſſent, nihil jam ſupereſſe, quo optime de ſe meritum, aliquo officii genere proſequerentur, quam ſi curarent, ut virtutes illius, quae domeſticis praeſertim parietibus continerentur, in vulgus per eos proferrentur: ſe nunquam ab illo increpitos, nunquam inhumane acceptos, numquam tumide deſpectos, nihil unquam petiiſſe fruſtra, imprudentes ſaepe inſcienteſque magnis ſe beneficiis devinctos: quas res liberalitas in divite, facilitas in principe, ſuavitas in conturbenali, amor in patre efficere potuiſſet, eas omnes ſe per luſtrum conſecutos; tum autem teſtes ſe eſſe multa illum in pauperes largiri ſolitum, neque unquam, quod boni praeſulis officium eſſet praetermiſiſſe; Rogare denique, & orare, ne illos ſupplices aſpernarer, neve tantam virtutem in promerenda familia tacitam ſinerem praeteri-

re. Commotus ſum quidem, patres, vehementer ut debui,& in tanta miſeria partim gaudio, partim moerore inlacrymatus, quod & communem jacturam graviter ferrem,& acerbe in noſtro dolore gratularer,quod in aevo tandem maledicentiſſimo invenirentur, qui in patrono laudando, celebrando, amando neutiquam poſſent defatigari, ſimulque judicabam quam pulchrum eſſet in gratos beneficia conferre, qui dum in majus illa extollunt, faciunt ut tantum recepiſſe videantur, quantum praedicant. Et ſane cum in mortuis uſus hic noſter, conſuetudoque per manus tradita nihil praetermittat, quod ad eorum memoriam propagandam, nomenque poſteris tradendum ſpectare poſſe videatur, ut ſunt laudatio, ſepulchrum, lectus aureus, inſcriptio; nullam ego tamen veriorem laudem, faciliorem que ad nomen conſervandum, famamque ab interi-

ritu vindicandam exiſtimo, quam quae a domeſticis, ab his qui una vixerant, ab his, qui omnium actionum, conſuetudinum, cogitationumque inſpectores & quodam modo arbitri fuerunt, proficiſcantur. Quam ſi quis unquam, Galeottus certe noſter, copioſiſſimam eſt aſſecutus. Sed quid illi familiae, quid populi, quid veſtrum proficit teſtimonium? abiit atque exceſſit e vita, nobis nihil, praeter ſuſpiria & luctum & lacrymas reliquit: abſtulit omnem laetitiam, abſtulit foelicitatem, abſtulit gaudia, & quod omnium pulcherrimum erat, ſe ipſum abſtulit. O dolor, o luctus, o lacrymae: Ecquis erat paulo ante Galeotto foelicior, cui plus indulſiſſe fortuna, cui juſtius foelicitas affulſiſſe, cui copioſius dotes ſuas natura contuliſſe videretur? quae Britannia, qui Tarteſſus, qui Oceanus, quo illius gloria non penetrarit? Qui reges, qui eum non

ama-

amarint? Scilicet hoc habet Urbs Roma infortunii, ut magnas ſaepe ſpes, ſurgenteſque virtutes amittat. Sic quondam Marcellus, ſic Germanicus, ſic Alexander imperator ſunt erepti. O dies infauſta, quale caput ſuſtuliſti, qualem ſenatus oculum evelliſti, quo lumine, quo ſplendore curiam privaſti! heu quam cito, quam ſubito, quam de repente ex laetitia ex voluptate ad luctum & lacrymas recidimus. Paulo ante cum illo ſumptuoſo convivio, ludis ſpectaculiſque legatos Hiſpanos excepiſſet, geſtire mihi tota Urbs, ſuis ſedibus commoveri, plauſum tantae laetitiae teſtem, ſigna praeterea benevolentiae permulta reddere videbatur: quam diverſa pompa, quam contrarius apparatus intra xxxx. diem apparuit, pro riſu luctus, pro laetitia lacrymae, pro plauſu ejulatus. Impia mors, dura mors, inexorabilis mors: Tune auſa tantam familiam

tam

tam importuno funere perturbare ? Tu eum pontificem, quem aequum erat nihil ex domo ſua mortale ſentire, qua maxime poteras parte, petere non dubitaſti. Tu illi ſpem poſteritatis, in quem jam incumbere, in quem pontificatus onera declinare parabat, eripere ſuſtinuiſti, omnemque crudelitatem in eum, qui tuae exors potentiae eſſe debuerat, laxaſti. Quae vota non ſuſcepta ? quae arae non ſollicitatae ! quae templa non frequentata ? Nihil ne ergo tibi profuit Galeotte ſummam praeſtitiſſe innocentiam ? nihil in ſumma licentia ſummam modeſtiam exhibuiſſe ? nihil amor publicus ? ut recte ille feciſſe videatur, qui tumulo tuo inſcripſit, quod in T. Veſpaſiano populus Romanus uſurpavit, delicias humani generis illic ſepultas jacere. Sed profuit, proderitque perpetuo. Ut enim nullum majus ſupplicium publico odio, ſic nulla major merces publi-

TH. PHEDRI INGHERAMI
VOLATERRANI
PRO JULIO II. PONT. MAX.
FUNEBRIS ORATIO

ERat in more veſtri ordinis poſitum, patres ampliſſimi, & perpetua ſerie ad parentum noſtrorum memoriam deductum, ut in his juſtis, quae pro defunctis pontificibus maximis ſolvuntur, quemadmodum novem continuis diebus ſacra celebrantur, ita ſingulo quoque die, de defuncti laudibus oratio haberetur. Praeclare illud quidem, & ſapienter; viderunt enim illi horum morum, conſuetudinumque auctores, cum de tanti principis laudibus dicendum eſſet, neque ab uno homine poſſe unquam complecti omnia, neque a multis, ſine longo temporis ſpa-

ſpatio, comprehendi. Qui mos jam a centeſimo, & paulo ſupra anno interruptus, ſi nunc in uſu fuiſſet, non ego tantum hoc onere a vobis impoſito perterrerer, quantum facio in praeſentia, quin potius alacri, & perquam lubenti animo, aliquam mihi partem de tot laudibus ſumerem enarrandam, qua abſoluta, & officio meo me functum, & defuncti memoriae pro virili mea parte ſatisfactum eſſe arbitrarer; Nunc vero cum tantus in me unum laudum cumulus incubuerit, magnitudo negocii ſummo timore me conficit: ita anxius, animique dubius ſum, ut neque quid primum dicam, neque quid ſummum eligam, neque quo me denique pacto ex hac cauſa expediam, poſſim diſcernere, praeſertim cum non de quovis pontifice, ut illis temporibus contigebat, nam & Urbanum VI. & Bonifacium IX. novem orationibus laudatos accepimus, ſed

ſed de JULIO II. pontifice maximo, oratio habenda ſit, cujus res geſtae, non modo cum illorum comparandae, ſed etiam multis eorum, qui primi in hac republica nominis celebrantur, praeferendae, cujus de laudibus & honoribus agendum eſt, qui ei pro divinis, & immortalibus meritis, divini, immortaleſque debentur. Itaque nihil vereor, quin in multorum rumuſculos ſim incurſurus, qui ubi a me dicendi finem factum eſſe viderint, ſiccine, dicturi ſunt, tantum virum laudavit? Illam rem non attigit, illam virtutem praetermiſit, illud factum pertranſiit, hoc praeteriit, illud non implevit, totum denique pro expectatione omnium, & magnitudine rerum non abſolvit, caeteraque multa, quae & ſolere dici ſcimus, & in magno ſaepe opere deſiderari plena cenſeantur. Quapropter a vobis, patres ampliſſimi, peto, poſtuloque, nam id meo jure,

ea

ea veſtra eſt benignitas, facere videor poſſe, ut properanti mihi, & omnem meam laudationem in praeſcriptum ſemihorae circulum cogenti, ſi eorum expectationi, ſi tantae materiae, ſi huic loco tam auguſto non ſatisfecero, ignoſcant primum, & imperata facienti condonent, deinde hoc ſe uno conſolentur, quod eas res JULIUS geſſit, iis monimentis aeternitatem ſui nominis conſecravit, eam poſteris memoriam ex hoc veſtro imperio, atque Romanae eccleſiae ditione reſtituta, confirmata, propagata, reliquit, ut nullam ſuae famae jacturam paſſurus fuiſſet, ſi vel hoc ipſo toto laudationis munere caruiſſet.

Si quis itaque JULIUM, patres ampliſſimi, trita illa oratoribus via laudare velit, ejuſque laudes, per omnes, cum aetatis, tum virtutis partes celebrare erit, ille quidem officii ſui non immemor, ſuarum vero virium, veſtraeque pa-

patientiae, qua eum longiſſima oratione abuti oportebit, parum ſapienter cogitabit. Mihi quidem hoc crimen fugienti, ea laudandi ratio placuit, ut cum virtutum, quae denique ſolae veram habent laudem, quaedam ſint in moribus hominum, & quadam comitate poſitae, quaedam vero in ingenii aliqua facultate, aut animi magnitudine, ac robore collocatae, illas tamquam gratas potius, ac jucundas, quam mirabiles, & quae habentem ornent magis, quam generi humano fructum ullum afferant, ne me in medio dicendi curſu clepſydra deſtituat, neve faciam, ut dum omnia volo dicere, nihil abſolvam, veſtra fretus benignitate praetermittam. Has autem magnas, & excelſas, quae fructuoſae ſint aliis, ipſi vero laborioſae, & gratuitae, quo in genere juſtitia, fortitudo, animique magnitudo numerantur, tamquam certam

metam, ad quam omnis mea collimet oratio conſtituam: Quas, qui aſſecuti ſunt, illi denique, ſapientum judicio, foelices ſunt exiſtimati: Nec ſum neſcius quantam faciam injuriam Savonae patriae, quae mitto caetera, vetuſtate antiquiſſima, ſplendore honeſtiſſima, magna certe veſtri ſenatus lumina edidit, ſolaque fere eſt, quae hanc urbem ex coenoſa, humili, ſordida, nitidam, magnificam, ſplendidam, dignamque plane Romano nomine reddidit, ut ſi omnia aedificia a Savonenſibus in hac urbe intra quadrageſimum annum facta unum in locum conferantur, haec denique vera Roma; quod reliquum fuerit, abſit verbo invidia, mapalia, attegiaeque merae cenſeantur. Nec rurſus ignoro, quantum Xyſto IIII. patruo tanto viro derogem hac mea celeritate, quibus me imminorari, cum magnam JULII virtutum partem, ob temporis angu-

guſtiam, praetermittam, nemo ſane veſtrum poſſet pati, neque adeo ſi locus eſſet, commemoranda cenſerem, non enim decent communia ſingulares viros non uſitata, rariſſimos non vulgaria praeſtantes. Sit aliorum laus a patria, genere, parentibus, ab ipſis crepundiis; recenſeatur pueritia, cui primum arriſerit, & quando in ludum ire litterarium occeperit, longo ſermone enumeretur. JULIUM ego primum ab eo tempore, quo in ſenatu hoc veſtro ſacroſancto, tamquam inſperata lux apparuit ſum recenſurus: Erat ille, ut ſcitis, in ipſo juventutis flore, redierat recens ex Peruſino gymnaſio, multa magni animi indicia, & quaſdam tamquam virtutum gemmas ſole illo primo, ideſt patrui pontificatu illuſtratus, producebat, gravitatem tamen, juſtitiam, conſtantiam, ſummam provin-

ciarum adminiſtrandarum peritiam, expectabat nemo. Praefectus Umbriae regendae, dum concuſſam omnem provinciam ſedat, dum contumaces nimis fortaſſe acri, neceſſaria tamen poena, ut meminiſtis, proſequitur, eum ſe, & patruo, & ſenatui univerſo oſtendit, ut ad pernicioſiſſimum bellum extinguendum, quod inter Gallos, Burgundioneſque tot annos gerebatur, legatus in Gallias ſit miſſus. Qua in legatione quid ego primum narrem? num animi, conſiliique magnitudinem? qui regi infeſto, quod favere hoſti in ſuſpicionem veniſſet, non modo ſe crediderit, ſed etiam pacem ſuaſerit, induciaſque impetraverit: num ingenium? qui omnem ſuſpicionem extinxerit, & quem captum rumor vulgaverat, regis patronus, totiuſque Gallicae nationis protector redierit: num juſtitiam admirer

pa-

pariter, & beneficientiam? qui cardinalem Andegavenſem (1) proditionis re-

F 3 um,

(1) Johannes Balue, qui & Balues natione Gallus, Romaeque vernaculâ lingua dicebatur *il cardinale de Balù*, a Paulo II. enixis, repetitiſque Ludovici XI. Galliarum regis precibus, die XVIII. ſeptembris anno MCCCCLXVII. in cardinalium collegium adſcriptus. Haud ſatis dici poteſt quam falſa de cardinali hoc a ſcriptoribus enarrentur. Archangelus Gianius in annalibus Servorum, ſui ſervitani inſtituti alumnum fuiſſe affirmat. Putant alii Johannem ſe intra Benedictinorum Cluniacenſium clauſtra recipi, adſcribique ab adoleſcentia curaſſe. Haec omnino corruunt, ſi ea quae ſubdo, excerpſique a lib. VII. commentariorum Jacobi cardinalis Papienſis, qui eum de facie optime noverat, attente perpendantur, quae tamen caute legenda eſſe exiſtimo, cum ea ſit hiſtoricorum conditio, ut ſi vitia hominum, aut quod ea ferre non poſſint, aut quod naturali quadam acrimonia reprehendant, & inſectentur, plerumque verbis majora faciant. „ Nova poſt haec, ait Papienſis, res nunciata „ ex Galliis eſt, tam illa quidem miranda omnibus, „ quam eo in regno ante hunc diem inſolita. Johan„ nem Baluem cardinalem S. Suſannae, & Verdunen„ ſem epiſcopum compraehenſos a rege Ludovico eſſe „ & in vincla conjectos. Facti autem cauſam vulgari „ violatam ab iis majeſtatem, & quietem regni arti„ bus impeditam. Is Johannes obſcuris parentibus „ ortus coeterum ingenio clarus, cum a prima juven„ tute eccleſiam auſpicatus eſſet, in contubernium Ju„ venalis (de Urſinis) patriarchae Antiocheni ſe de„ dit, qui tum Pictavenſi praeerat eccleſiae. Apud „ eum aſtu obſequii, nam litteris minimum poterat, „ tantum gratiae brevi eſt conſecutus, ut partim pul„ ſis,

um, tot jam annos tetro carcere aſſer-
va-
„ ſis, partim afflictis qui longo ſervitio primam fi-
„ dem meruerant, ſolus jam in familia poſſet, & re-
„ liquorum fortunae ex illo uno penderent. Ejus
„ quoque mox defuncti ad praeſtandum teſtamentum
„ relictus, minus grate, minuſque religioſe eam diſ-
„ penſationem adminiſtraſſe creditus eſt; ſiquidem
„ multa ad judicium immutavit, multa ad libidinem
„ egit. Pleraque etiam eccleſiis, pauperibuſque le-
„ gata in ſe derivavit. Inde ad novum epiſcopi Ande-
„ gavenſis famulatum translatus, parem tulit accepti
„ miniſterii gratiam. Quo tempore orator ille a rege
„ Carolo ad Pium II. miſſus, hunc quotidie legatio-
„ nis cauſa mittebat ad me, qui tum mihi viſus is eſt,
„ quem non ejus actiones modo, ſed actionum quo-
„ que exitus declararunt. Altiora vero jam ſpectans,
„ protinus ab Andegavenſi ad regem ipſum contendit
„ cooptatus primo in collegium quaeſtorum aerarii;
„ non ignave rem omnem muneris ejus exercuit. In-
„ de offerente Carolo Melduno, qui acceptiſſimus regi
„ tunc erat, huncque propter induſtriam diligebat
„ ad ſecretariatum vocatus eſt. Quo in ordine haud
„ diſſimilem ſui praebuit ſe, eo amplius excitandam
„ vim omnem ingenii ducens, quo majorem ſi adhe-
„ ſiſſet mercedem operum cognoſcebat. Occupato igi-
„ tur eadem facilitate, obſeſſoque regis animo pecunia
„ illico ditatus eſt, ac ſacerdotiis, nec ut in dubia
„ fortuna ſe recognoſcens quod in deſiderium venie-
„ bat, poſſidendum putabat. Nulla interim vel no-
„ bilitatis, vel meriti, vel amicitiae veteris habita ra-
„ tione. Ad ſedem Hebroicenſem beneficio regis aſ-
„ ſumptus, de Andegavenſi, quae locupletior erat co-
„ gitare jam coepit, poſthabens recentis nutritoris
„ gratitudinem, paulo amplioris cenſus cupiditate,
„ nec prius deſtitit, quam incenſum criminationibus
„ ſuis

aſſervatum, pro quo liberando ſexcen-
F 4 tos

,, ſuis in illum, regis animum ad petiendam privatio-
,, nem induxit, privatuſque eſt. Cenſurâ illâ digna
,, quidem fuit Andegavenſis vita, nulli rei minus,
,, quam miniſterio praeſulatus idonea; ſed non quae
,, a contubernali olim ſuo beneficiis affecto per avari-
,, ciam quaereretur. Ad privati igitur ſedem transla-
,, tus, ne in ſuffragatorem quidem Meldunum inven-
,, tus eſt gratior. Hunc quoque indignantem ni-
,, mia jam fortuna illum deſipere, neque id obſcu-
,, re praeſeferentem aſtibus circumvenit, vaniſque re-
,, gis injectis terroribus, quibus mens ejus plus juſto
,, erat obnoxia, compraehendi primum inde ſuppli-
,, cio plecti obtinuit. Saepe etiam, quod ad nequi-
,, tiae cumulum accedebat, cum a Romano pontifice
,, gravius aliquid cenſuit poſtulandum, provocavit
,, in eum prius ementitis calumniis regem, ad no-
,, vandaſque in libertatem noſtram res incitavit. In-
,, de adjutorem ſe offerens in tollendi mali mercedem
,, rem concupitam petebat, tanta diligentia conſilium
,, tegens, ut hunc ſolum pro noſtra dignitate ſtare ex
,, Gallis omnibus crederemus. Urgens itaque in dies
,, oblatam hanc creſcendi occaſionem cardinalatum
,, quoque concoepit, dignitatem in eccleſia maximam
,, vereque tantum virtuti ad fidele miniſterium debi-
,, tam. Egit cum eodem, quem captivum jam poſ-
,, ſidebat, ut totis eam conatibus flagitaret, cui aſ-
,, ſentiens ille, tanto animo petitioni incubuit, ut
,, poſt deprecationes innumeras, quibus nil eſſe fer-
,, vidius poterat, etiam ſe ita hunc ſolum contendere
,, affirmaret, ut nullum praeterea petiturum conſi-
,, deremus. Cujus rei magnae ſponſionis chirogra-
,, phum ultro ad pontificem miſit. Adjuvere ad ſuam
,, ruinam hominem; quid enim aliud haec attulit
,, acceſſio? meritorum ejus in nos credita magis, quam
,, prae-

tos legatos, pontifices fruſtra miſerant,

re-

„ praeſtita fides. Item & praecidendarum petitio-
„ num fiducia, quibus a Ludovico quotidie ad mi-
„ ſeriam fatigabamur. Creatus eſt cardinalis, & poſt
„ cardinalatum iis ſacerdotiis auctus, ut jam aequo
„ animo praeſcribere fortunae ſuae finem poſſet, ſi
„ inquieta mens grandiora, quae inveniri non pote-
„ rant, quaerere illum non coegiſſet. In faſtum poſt
„ haec intolleranдum cum dignitate evectus eſt. Ea
„ quidem rerum licentia, ut omnium jam accende-
„ rentur in eum odia, paſſimque per regnum indi-
„ gnatio libera cerneretur, dolentium obſcuri homi-
„ nis fortunam praelatum tot illuſtribus eſſe, ac jam
„ pro rege imperare „. Nihil itaque Papienſis de Johannis monacatu innuit, immo ea refert illius vitae primordia, progreſſuſque, qui aulicum potius, quam clauſtralem virum redoleant. Pergit is fuſe enarrare cauſas, quibus idem Johannes cardinalis, & Guillelmus Haraucurtius epiſcopus Virdunenſis in proditionis ſuſpicionem inciderent, laeſaeque majeſtatis crimine convicti, Virdunenſi injectae cathenae ſint, cardinali propter dignitatem liberior carcer apud montem Baſonem, non longe a Turone datus fuerit, adcurateque exponit quae interim acta fuere, ut judicium hac de re, ſalva ſedis apoſtolicae auctoritate inſtitueretur. Inter fabulas itaque referas velim, quod Cominaeus, Garimbertus, Ughellius, aliique tradunt Johannem authorem regi fuiſſe ferrearum quarumdam cavearum altitudinis humanae ſtaturae, & octo pedum latitudinis, includendis iis, quos infenſos haberet, ipſumque per duodecim annos ferrea ejuſmodi cavea detentum, non prius inde exiiſſe, quam proprio epoto lotio, ementitaque apud ignaros medicos laethali infirmitate, jam jam moriturus, teterrimi carceris mutationem a rege impetraſſe, libe-

rum-

reges fere omnes chriſtiani nominis ege-

rumque occultis, tranſverſiſque itineribus, peregrinoque cultu Romam ad Xyſtum profugiſſe. Intellexiſti enim *liberiori carcere*, teſte Papienſi, Johannem incluſum fuiſſe, & in priſtinam libertatem reſtitutum, nonniſi opera & induſtria Juliani de Ruvere cardinalis, palam Phaedrum declamaſſe. Sub Innocentio VIII.ante annum nempe MCCCCXCII.diemque XXV. Julii qua pontifex obiit, cum Johannes legatione Picena, & Albanenſi epiſcopatu fungeretur, mors vitae ejus, fortunis, aerumnis finem impoſuit, & Antoniottus Pallavicinius cardinalis S. Praxedis, epiſcopus Praeneſtinus, vir graviſſimus, qui poſt Alexandri VI. obitum ob merita, perſpectamque virtutem, prope factum eſt, ut multorum patrum conſenſu ad apoſtolatus faſtigium perveniret, ſuo in titulo, & in ſacello Ancheri Pantaleonis cardinalis tumulari curavit cum elogio, quod Ciacconius ita refert:

Deo optimo maximo.
Joanni Andegavenſi epiſcopo Albanenſi:
Hic Heros proſpera & adverſa varia uſus fortuna in Piceno ſub Innocentio VIII. legatum agens ſeptuagenarius glorioſe obiit, infelicitatis humanae & felicitatis exemplum memorabile
Antonius epic. veteris amicitiae memor
poſuit

Ughellius quoque epitaphium hocce protulit, legitque in eo tantum *inſtabilitatis humanae exemplum memorabile*: At vide quam mendoſe, hujus generis monumenta apud ejuſcemodi authores habeantur. Orbicularis lapis hic eſt trium fere palmorum; in cujus medio, quod faſcia circulari ex teſſellato opere diſtinguitur, haec tantum in gyrum inciſa perſpiciuntur

egerant , denique ipſe ſolus in liberta-

D. O. M. IO. ĀDEGAEN̄. EPISCOPO . ALBANEN.

Deinde duae itidem in orbem ſcriptae lineae ſic habentur

✠ HIC ĪTER PRO .... NA . IN . PICĒO . SVB . INOCEN^{o}
VIII. LEGATV. AG̅ES LXX^{s}. GLŌSE . OBIIT

INSTABILIT .... TIS . EXĒPLVM . MĒORABILE. ĀTO^{s}.
E. P. VETE^{s}. AĪCICIE . MĒOR . POSVIT .

Ideſt : *Hic inter proſpera & adverſa varia uſus fortuna in Piceno ſub Innocentio VIII. legatum agens , ſeptuagenarius glorioſe obiit inſtabilitatis humanae & felicitatis exemplum memorabile Antoniottus epiſcopus Praeneſtinus veteris amicitiae memor poſuit* . Integra inſcriptio eſt,ſed altaris gradus,ne tota legatur, prohibet. Cl.vir amicuſque mihi jam inde ab adoleſcentia Rudeſindus Andoſilla congregationis Vallîſumbroſae abbas, in urbis gymnatio eloquentiae, & Romanae hiſtoriae profeſſor,antiquitatis litterate peritus latinaque ac graeca facultate eruditiſſimus , plures, quae in illius ſacelli pavimento jacent , marmoreas tabulas , ne incedentium attritu pereant , quamprimum , ſi ei datum erit , ad parietes transferet . In hoc Johannis cardinalis monumento , gentilitium ſtemma argenteum cantherio coeruleo tribus leonum capitibus aureis conſtans , duobus in ſummo , tertio in infimo impreſſis , quod germanum ipſius ſcutum fuiſſe adſerit Ciacconius , & huic ſepulcho appoſitum , minime cernitur . Expungendus quoque eſt Johannes ex Praeneſtinorum epiſcoporum ſerie apud Ughellium , nam ſi cum obiit epiſcopus erat Albanenſis ex ipſomet epitaphio , quod ipſe

tatem aſſeruerit, omnia ſacerdotia, omnes dignitates reſtituerit, Romam denique raſo capite pileatum, tamquam in triumphi pompam, reduxerit. Quae ſi mihi omnia oratorio more amplificare, & quibuſdam quaſi luminibus illuſtrare liceret, nullam unquam noſtra memoria legationem fuiſſe, quae huic ſanctae ſedi plus dignitatis attuliſſet, oſtenderem, ſed non licet, non poteſt. Quid domi antequam rerum ſumma potiretur? quae illius vivendi ratio in omni republica fuit? Inſpice electionem antiſtitum, ſanctiſſimos, doctiſſimoſque viros propoſuiſſe, illis faviſſe, illis vires addidiſſe invenies. Exquire vota in ſenatu, libertatem eccleſiaſticam tutatum eſſe, pontificibus maximis, etiam patruo ipſi ſuo, ſi quid non rectae fidei judicaret, acriter obſti-

ipſe in Albanenſibus retulit, oſcitanter prorſus dixit illum ex epiſcopo Albanenſi ad Praeneſtinum translatum fuiſſe anno MCCCCXCI. die XIII. Martii.

ſtitiſſe agnoſces; obſerva magnificentiam; templa, arces, aedes omnibus in locis per omnem Italiam aedificatas conſpicies; liberalitatem indagato; reges, regumque filios hoſpicio acceptos, conviviis honeſtatos, quibus ipſa vetuſtas certare vix poſſit accipies; cardinales inopes ſuo ſumptu educatos, ſua pecunia ſuſtentatos, ſuis etiam ſacerdotiis adjutos intelliges. Vis rebus in adverſis fortitudinem, quae vere ſolent hominem explorare? cogita fugam illam Oſtienſem (1), recordare lembuli il-

(1) Neque apud Ciacconium, neque apud Andream Victorellum, & Auguſtinum Oldoinum ullam invenies mentionem de arce Oſtienſi, quam Julius, cum cardinalis, & illius civitatis epiſcopus eſſet, ut Tyberinam oram, agroſque conterminos ab hoſtium incurſibus tutiores redderet, ſplendide, eleganterque a ſolo excitavit. Cum anno MDCCLXXIIII. die XXVI. Aprilis ad honeſtam animi relaxationem vir praeclaris doctrinae, & eruditionis meritis ſingulariter ornatus Stephanus Borgia Utr. Sign. referendarius, & a ſecretis congregationis propagandae fidei, me humaniſſime Oſtiam perduxiſſet, curioſe quae potui inveſtigavi, omneſque omnino lapides exſcripſi, ex quibus accipe, quae ad Julium pertinent. In epiſtylio

lius inſidiantes triremes fruſtrantis, re-
pe-
lio primae portae, per quam ad arcem aditus patet, legitur

IVL. SAONENSIS EPISCOPVS OSTIENSIS FVNDAVIT

Inde porta altera habetur, per quam ipſam arcem ingredimur cum inſcriptione item in epiſtylio

IVLIANVS . SAONENSIS . EPISC
CARDINALIS . OSTIENSIS . FVNDAVIT

Heinc aditus interior quadratus e pario marmore elegantiſſime conſtructus, qui in praeſens labefactatus, humo, & ruinis pene obſtructus eſt, quique certe aenea tabula oculis ſubjici deberet: Inſcriptiones octo veluti cippis, quorum quatuor ex utroque latere collocati ſunt, diſtributae habentur, quae tamen cum integra linea Juliani nomen in portae epiſtylio exprimente, unicam hoc pacto faciunt.

SISTO IIII. PONT.
MAX. PATRVO S. P
IVLIANVS . SAONAS . CARD . OST . ARCEM AD
PROC . OSTIA . TIB
ET VRB . HOST . MVN
HOSPES IN ARCE
SOLVITO METVM
CVSTOS FIDE
CAVETO DOLIS

Tandem in externo turris pariete ea parte, quae viam Romanam reſpicit, gentilitiis Xyſti IIII. Innocentii VIII. & ipſius Julii ſtemmatibus, inſcriptus hujuſcemodi titulus, ac marmori inſculptus legitur

IV-

pete animo totum illud decennium ſumma modeſtia, animique fortitudine actum, cum invitatus contra pontificem moliri apud Aquaſpendentes, non modo renuerit ipſe, ſed etiam conſilio, precibus, auctoritate regem ipſum Carolum ab eo incepto revocaverit. Cujus fortitudinis, ſi qua pars in illis fuiſſet, in quibus tota eſſe debebat, nil dico amplius, meliori certe rerum ſtatu uteremur. Itaque, patres, ſi recte rationem facio earum virtutum, quas mihi propoſueram inſpiciendas, omnis mea oratio ante pontificatum illius abſoluta, dicendique finis eſt factus. Sed quia ſaepe ſolent multi dum privati ſunt

IVLIANVS . SAONAS . CARD . OSTIEN . ALEAE
MAR . EXCIPIEND . ERGO . PROQ. AGROR
SERVAN . OSTIA.Q. MVNIEN . TYB.Q. ORIS
TVEND . ARCEM . QVAM . XYSTO . IIII. PONT
MAX. PATRVO. S. CORP.SVCCES . INNOCENTIO
VIII . P . M . AMNE . DVCTO . CIRCVM . SVA
IMPENSA A FVND . ABSOLVIT
AN . HVMAN . SAL. MCCCCLXXXVI.
AB OSTIA CON. M. M. C. XIV
AB ANCO VRB . AVCT . Z . C . XXIX

ſunt, majores privatis eſſe, dignique ſumma dignitate exiſtimati; ubi ad eam pervenerint, expectationi non reſpondere; qualem ſe in tanta poteſtate geſſerit inſpiciamus.

Quod ut facere poſſimus facilius, ſinite me obſecro paululum illius temporis memoriam in lucem revocare, & noſtras calamitates, quando jam omnia in melius verterunt, commemorare: Quae erat de tot provinciis veſtris una, quae aut in fide maneret, aut contumax, impacataque non eſſet? Haec ipſa urbs, Latium omne, Sabinus ager, quod nobiliſſimae familiae, & praepotentes omnibus bonis everſae, ab exilio rediiſſent, inque illarum capita ſaevitum eſſet, infenſus. Tuſci mutuis armis ardebant. In Umbria nulla erat civitas, nullum oppidum, quod non aut civilibus diſſenſionibus everſum, aut tyrannide oppreſſum exiſteret. Picenus ager,

ager, totus fere in partes ſciſſus, contumax erat. De Aemilia, Togataque Gallia pudet commemorare, ut lacerae, diſcerptae, conſciſſaeque eſsent; nullus erat ex finitimis, qui veluti in praedam expoſitas non invaſiſset. Omnia erant plena odiarum, plena diſcordiarum: ſed ante omnia duo robora, firmamenta, arceſque earum, maritima una, terreſtris altera ſic occupatae, ut illum de receptione cogitantem, ſicut ſinguli laudabant, ita plerique omnes irrriderent: Bone Deus! quod illius ingenium fuit, quae prudentia, quae regendi, adminiſtrandique imperii peritia? quod excelſi, infractique animi robur? nulla illi quies, nullus ſomnus, nulla laetitia fuit, quouſque contumaciam omnem repreſſiſset, parendi voluntatem ad obſequium revocaſſet, tyrannides extinxiſset, civiles diſſenſiones, inteſtinaque odia, non armis

mis, ſed conſilio, atque auctoritate ſua abolevïſset. Fingunt poetae, patres ampliſſimi, mare ventis agitatum, ubi primum Neptunus placidum caput undis effert, dicto citius placari, collectas nubes fugari, ſolem reduci, tranquillitatem Ponto reſtitui; quae ſi facta ſunt, ut certe finguntur, quae poteſt tanta pacandi celeritas fingi, quae cum hac tranquillitate in omnem ditionem pontificum per JULIUM inducta comparari poſſit? Ipſe urbes adire, ipſe civilium diſsenſionum cauſsas intelligere, ipſe privatas civium, ipſe publicas factionum diſcordias ſedare, ipſe tumultibus ſerendis fomenta extinguere, ipſe eorum, qui in civitatibus privati eſse non poſsunt, conatus reprimere, animos contundere, dominandique cupiditatem proſternere: Quae licet magna, ut certe ſunt, videantur, mira illi tamen facilitate, ſucceſsuque conti-

 ge-

gerunt. Nihil eſt tam populare, quam bonitas, patres, neque ullâ re facilius ad parendum populi invitantur, quam ubi publicam tantum cauſam ſpectari, aequa imperari, juſteque jus dici perſpexerint. Itaque tantus de repente timor malos invaſit illo perſpecto, ut qui media Urbe primo in crepuſculo pedem efferre, & ſine ingenti comitatu extra pomerium prodire, non audebamus, tuti, ſecuri, & quod in proverbio eſt, aurum manu oſtentantes noctu, interdiu, domi, foris, ſoli, comitati, ut cuique libitum erat, illo pontifice vagaremur. Sed haec cum uno, alterove, & fortaſse nimis dixi noſtrae memoriae pontifice communia; quid illud, quo pacto amiſsas urbes recuperaverit, imperium hoc veſtrum antiquum in ſtatum reſtituerit? Quis noſtra memoria? quis parentum? quis majorum omnium unquam fecit? At multis, inqui-

quiunt, bellis, multis caedibus materiam praeſtitit: quid ergo illum facere aequum erat tandem? num pati per ſummam ignominiam urbes occupari? num imperium hoc veſtrum diſcerpi? num omnem Romanam ditionem lacerari? quid non fecit, quid non tentavit, quas condiciones non obtulit, ne iretur ad arma? quid ubi primum receptas vidit urbes eccleſiae, num certavit ad internecionem? num ſe everſione hoſtium ſaturavit? Ipſe illos primum cadentes complexus eſt, juvit conſilio, fovit auxilio, patronuſque more majorum factus, omni denique humana, divinaque ope, ne interirent tutatus eſt: quae denique ab illo caedes facta, quae urbs incenſa, quae direpta, quod oppidum vel vile everſum? At certatum eſt pro libertate eccleſiae, ſignis collatis pugnatum, exercitus copiaeque deletae. Eos, qui armis poſitis ad ſuam

fidem, quamvis diu obſeſſi & muris prope dirutis confugerunt, recepit. Quid ergo ille Pipini in Italiam adventus? Illa, quam quotidie audio coelo ferri Caroli magni in Langobardos geminata expeditio, illa regni illorum everſio: num fuſo ſanguine caruit, num incendiis abſtinuit, num rapinas non adtulit? quarum ſi prima cauſa damnanda eſt, accuſetur Stephanus, reprehendatur Hadrianus, perduellionis reus agitetur Leo, tria hujus imperii robora, decora, ornamenta: nullum ulcus ſine aliquo ſani corporis incommodo ſanari poteſt: uri ac ſecari ſaepe a medicis, quod reliquo corpori noceret, vidimus, ut membrorum aliquod potius, quam totum corpus interiret. Ipſum Jovem, finxit vetuſtas, non ante pacem coelo, quam gigantibus everſis peperiſſe. Quid ille rerum omnium conditor Deus, an non coeli ſedes exhauſit, ſexcenta cacodemonum milia de-

deturbavit aeternis tenebris, qua morte, quae mors eſſe poteſt durior, damnavit? ſed nimis vagor a materia, metaque propoſita. In his bellis pro Romana eccleſia, patres, fuit ne ulla occaſio fortitudinis, magnitudiniſque animi oſtendendae, quam non ſtatim arripuerit? mitto itinera, expeditioneſque, & ſeni, & tot aegritudinibus enervato pernicioſiſſimas: obſeſſus, aeger, & pene animam agens, vobis extrema quaeque formidantibus, nihil timuit, nihil expavit. Fuſis noſtris copiis, tumultuante populo, hoſtibus jam jam adventare nunciatis, cum nullos duces haberemus, nullas copias, conſilium publicum fugam quaereret, quae ipſa exitum habebat nullum, ſolus de tot millibus, qui tunc in hac urbe eramus & ſperavit, quae ſecuta ſunt, & futura confidit, atque tunc maxime, cum illum de fuga agitare crederent omnes, de Italia bi-

liberanda, de nobiliſſimis familiis, quae in ea imperaverant reſtituendis, de finibus ſuae ditionis propagandis meditabatur; quam, quoniam qualem acceperit commemoravimus, age nunc viciſſim, qualem nobis reliquerit, intueamur. Primum theſauros ingentes argenti, auri, gemmarum tantam vim, quantam poſt Johannem XXII. Romana eccleſia non habuit; imperium, quantum nullus pontifex ullo unquam tempore poſſedit, ipſum autem pacatum, tranquillum, imperata facere geſtiens. Auctoritatem tantam, ut, qui antea contemptui eramus, poſt illum denique magni, formidoloſique eſſe coepe-rimus. Quid illud, quale quantumque putandum, quod maximos reges, potentiſſimas nationes, invictiſſimos populos ſic amore conjunctos, fide obſtrictos, foedere nexos, devotione huic imperio addictos, reliquit, ut non orbis

bis terrarum reliquus, non cunctae gentes conglobatae, movere jam loco, aut contundere poſſe judicentur: poſtremo quod unum omnium eſt maximum, & quo beneficium nullum majus, aut vos ſperare, aut ille praeſtare, aut haec ſancta ſedes accipere potuiſſet, concilium vobis reliquit vigens, florens, regum, populorumque acceſſione frequens, ut & Romanae aulae emendandae, quae nimis ſane ab illa vetuſta vivendi ratione defluxit, & hujus imperii, per eum tanto ſumptu, periculoque parti in perpetuum ſtabiliendi, & expeditionis contra immaniſſimos noſtri nominis hoſtes ſumendae occaſionem in manibus, poteſtateque veſtra permiſerit: Quibus in rebus perfectis JULI Pont. Max., quaſi omnibus virtutum muneribus abſolutis, immortalitate tibi parta, opera erga hoc imperium egregie, foeliciterque navata, cum &

tibi & Romanae eccleſiae ſatis diu vixiſſes, abiſti, exceſſiſti, evolaſti, foelix tot virtutibus, impleſti orbem terrarum nominis tui gloriâ, & tanto rerum ſucceſſu, ut tua vota quantumlibet magna, inexhauſtaque eſſent, Deus optimus maximus opere ipſo, eventuque praevertiſſe videatur. Hoc tamen paſſus incommodi, quod me laudatorem es ſortitus, ineptum ſane forſan ſemper, & imperitum, hoc tamen etiam tempore raucum, infirmum lateribus, voceque non valentem, qui dum curſim, raptimque tuas res geſtas percurri, non modo illis splendorem ullum non attuli, ſed tenebras potius offundo. Habe tamen tibi has lacrymas, teſtes grati animi mei, qui me amaſti, pluſquam credebam, honoraſti, pluſquam ſperabam, ſingulariter dilexiſti, de me optime exiſtimaſti, ditaſti pluſquam merebar: Non potui oratione gratus judicari, at judicabor per-

perpetuâ de te memoriâ , judicabor pietate in tuos , judicabor litterarum monimentis , quae ſi nunc aures fortaſſe quorumdam aſpernantur , ſine paululum temporis praetereat , ſine hoc ſtudium rerum novarum refrigeſcat : probabuntur omnibus , ab omnibus celebrabuntur , & quod potiſſimum eſt , vivent memoria , ac recordatione populorum omnium ſempiterna : ABITE .

Dua.

Duabus hiſce orationibus optabam ſummopere, ut eam praemittere quoque poſſem, quam Phaedrus noſter habuit de laudibus ſancti Thomae Aquinatis, cujus angelici adeo doctoris, ejuſque ſcholae eximia praeconia ab ipſomet ſanctiſſimo domino noſtro PIO SEXTO PONT. OPT. MAX. audivimus nuper, cum paucis abhinc menſibus ſumma facundia, exquiſitaque doctrina adlocutus eſt patres ſuffragatores ordinis praedicatorum, antequam in majoribus comitiis ad ſupremum magiſterium reverendiſſimum patrem Balthaxarem Quiñones virum zelo, ſcientia, conſilio, aliiſque virtutibus commendatiſſimum eveherent; quam orationem Phaedrus ipſe ait in epiſtola ad Nicolaum Liſcium Volaterranum legum doctorem & Avinionenſem vicegerentem, amicos ſumma ope a ſe, ut in lucem darent, expetiviſſe. Cum in

vo-

volumine Guarnacciano deſideraretur, intentis oculis manuſcriptos codices Vaticanos perquiſivi, quippe qui ſpem mihi illius maximam faciebant, ſed diu vota mea fruſtrata dolui, forteque aut dudum periit, aut eruditorum, quos precibus adortus ſum, indagationibus ſubducta, apud quempiam ignotum adhuc deliteſcit.

Age vero, vice ejus additamentum hocce, veluti coronidem huic opuſculo impoſitam, non illubenter accipiat lector, epiſtolam nempe, quâ Raphael Maffaejus Volaterranus illuſtri genere ortus, commentariorum Urbanorum ſaepius excuſorum ſcriptor ea aetate doctrinae, & eruditionis fama clariſſimus, Mario fratri epiſcopo Aquinatium, deinde Cavallicenſium Phaedri obitum ſignificavit, arreptaque occaſione iis monitis illam conſperſit, quae Raphaelis egregios mores, piiſſimoſ-

que

que chriſtianae religionis ſenſus apertiſſime oſtenderent. Ex hac epiſtola duos quoque deteges Ughellii errores, alterum, quod Marium affinem tantum Raphaelis dixerit, cum germanus frater heic appelletur, ac revera fuerit, quemadmodum Benedictus Falconcinius epiſcopus Arretinus in ejuſdem Raphaelis vita luculentiſſime teſtatur, alterum, quod die v. Novembris anni MDXVI. Jacobo Gherardio nonagenario in Aquinatenſi epiſcopatu ſubrogatus ſit, nam ex ipſa epiſtola conſtat, quod die XIX. Septembris ejuſdem anni Marius ex canonico baſilicae principis apoſtolorum ad ſedem illam jam evectus fuerat.

RAPHAEL VOLATERRANUS

MARIO FRATRI

S. P. D.

PHaedri obitus, ut par eſt, communis hic dolor fuit; hic enim evenire ſolet, ut defunctorum pia memoria vel inimicorum temperet acerbitatem, & quae in vivo bona ſunt extimata, in extincto longe majora videantur. Patria namque magno plane laudatoque cive, nec minus accademia Romana ſuo fere antiſtite orbata eſt; eo namque, deſinentibus Maſeis illis, atque Corteſiis, concurſus fiebat. Vir profecto, cui naturae dotes, quantas nemini hoc tempore viderim, aut audiverim, cumulatim obvenerant; praeter enim pronuntiationem, quae primus ejus honor fuerat, ingenium innumera-

rato quodammodo habebat, ita ut omnia, quae tentaret, ei magnopere ſuccederent, unde gratia illi principum facile inierat, & ex paupere dives velociter eſt factus, denique fortunam, ut homo Volaterranus, ſecundam uſque ad extremum, ut vidimus habuit. Atque utinam haec dona coeleſtia coeteris artibus, in quibus vera eſt laus, ac foelicitas conjunxiſſet: nihil eo beatius. Inter haec te video quaſi mancum remanſiſſe. Omnes enim, qui vos norunt, valde pares in omnibus faciebant; fortuna, patria, ſtudium, voluntas, vitae curſus, & inſtitutum, mirum quantum convenerant, quin mater ſaepe dixit ſe putare pro uno geminos edidiſſe; alter alterum admirabatur, oblectabat, imitabatur, nollem tamen in vitae brevitate. Igitur, frater, tam cari ſodalis admonitus exitu, te hortor ita vivere, ut

quo-

quotidie moriturus habendi modum ſtatuas, quae jam poſſides, facile communices, omnium denique quae tibi ſunt credita, fidelis ſis diſpenſator: quae cum alia, tum duo praecipua ſunt. Tuorum hic militum peccata, niſi per te reformentur tua ſunt, nec minus Aquinatium, quando illorum curam ſuſcepiſti, ſenis, & invalidi vices ſubeundo. Ille nunc in portu navigat. Tu vero in alto. Ille commodum tantum citra periculum ſentit, tu tantum incommodum. Nullum in hoc genere medium, ſi non aedificas deſtruis, ſi non congregas diſſipas. Tot mortibus digni, qui praeſunt, ait in Paſtorali Gregorius, quot ſubditi per illorum negligentiam delicta committunt. Dei autem gratia, modo velis, iſto tuo ingenio, quo, non plane illo, quem ſupra nominavi inferior appares, omnia in ſtatum

de-

deducere bonum facile poteris, ut ſic domino placeas, qui te in partem haereditatis ſuae, & regale ſacerdotium ad eccleſiae ſanctae vocavit uſum. Vale in Chriſto die XIX. Septembris MDXVI.

IN-

INDEX

Eorum, qui in hoc opuſculo laudantur, per nomina, & cognomina contextas.

A

Acciajoli. Zenobius 21.
S. Adrianus I. pont. 100.
Adrianus VI. pont. 33.
Albertus. Leander 18.
Aldobrandini. Clemens VIII. pont. 12.
Alexander VI. pont. 15. 89.
Alexander VII. pont. 43.
Alexander VIII. pont. 45.
Alexander Severus imp. 74.
Alexander Macedonum rex 63.
Allacius. Leo 16.
Altieri. Clem. X. pont. 43.
Amadori gens Florentina 44.
Amaſaei. Romulus 35.
Pompilius 36.
Ammanati Piccolomineus. Jacobus cardinalis Papienſis 85.
Ancherus cardinalis 89.
Andoſilla. Rudeſindus abbas congregationis Valliſumbroſæ 90.
Arnaldus Sylvæ majoris abbas 30.
Aſſemani. Joſeph Simonius archiepiſcopus Tyri 50.

B

Balves, Johannes cardinalis Andegavenſis 85.
Baluzius. Stephanus 33.
Barberini. Urbanus VIII. pont. 17. 43.
Barbo. Paulus II. pont. 85.
Benedictus XIII. pont. 48.
Benedictus XIV. pont. 49. 55.
Beroaldus. Philippus ſenior 12. 21.
Philippus junior ibid.
Bonamicius. Caſtruccius 56.
Philippus ibid.
Boncompagni. Gregorius XIII. pont. 38.
Bonifacius IX. pont. 78.
Borgia. Stephanus 92.

Boria. Calliſtus III. pont. 29.
Alexander VI. pont. 15. 89.
BRASCHIUS. Johannes Angelus cardinalis, qui nunc PIUS SEXTUS P. O. M. 8. 56. 106.
Buccapadulius. Antonius 38.
Burgheſius. Paulus V. pontifex 41.

C

Cabrera. Franciſcus 38.
Calliſtus III. pont. 29.
Canenſius. Michael epiſcopus Caſtrenſis 29.
Cantalmaius. Johann. 31.
Carolus Magnus imp. 15. 100.
Carolus. Ferdinandus 20.
Carteromacus. Nicolaus 46.
Carvajal. Rodericus epiſcopus Fulginas 33.
Caſtanea. Urbanus VII. pont. 40.
Caſtelli. Domcus eques 7. Roſa ibid.
Catalanus. Johannes epiſcopus Barchinonen. 20.
Caveri. Jodocus 18.
Ceccarelli. Alphonſus 17.
Cervinus. Marcellus II. pont. 36.
Cherigattus. Leonellus epiſcopus Concordienſis 33.
Chigi. Alexander VII. pont. 43.
Chriſtianopulis de. Vide *Podocathari*
Ciacconius. Alphonſus. Ord. Præd. 12. 24. 25. 30. 40. 41. 89. 90. 92.
Clemens VI. pont. 35.
Clemens VIII. pont. 12.
Clemens IX. pont. 43. 44.
Clemens X. pont. 43.
Clem. XII. pont. 47. 50.
Clem XIII. pont. 49. 55.
Clemens XIV. pont. 56.
Coletus. Nicolaus 17.
Cominaeus. Philippus 88.
Comitibus de. Innocentius XIII. pont. 47.
Condulmerius. Eugenius IV. pont. 29.
Conſandolis de. Nicol. 10.
Contelorius. Foelix 43.
Copini. Gregorius epiſcopus S. Angeli 17.
Coriolanus. Fr. Ambroſius ordinis S. Auguſtini 30.
Cybo. Innocentius VIII. pont. 33. 89.

De-

D

Demoſthenes 47.
Dionyſius. Iohannes 20.

E

Emaldi. Thomas 55.
Eſtenſis. Hipolytus cardinalis 37.
Eugenius IV. pont. 29.
S. Exuperantius Cingulanorum epiſcopus 8.

F

Fabroni. Angelus Maria 45.
Falconcini. Benedictus epiſcop. Arretinus 108.
Farneſius. Paulus III. pontifex 35.
Alexander card. ib.
Favoriti. Auguſtin. 43.
Ferdinandus Hiſpaniarum rex 8.
Fonſalida. Johannes epiſcopus Interamnae 20.
Fortiguerra. Nicolaus 43.
Franciotti. Galeottus cardinalis 24. 25. 57.
Johannes Franciſcus 24. 25.
Franciſcus Hiſpanus, regis Hiſpaniar. nuncius 29.
Fridericis de. Carolus Maria 5.

G

Galeſini. Petrus 37.
Ganganelli. Clemens XIV. pont. 56.
Garimberti. Hieronymus 88.
Garra. Gabriel eques 24.
Xyſtus cardinal. ibid.
Garzillus. Ferdinandus Maria Ord. Min. Conv. proc. gen. 39.
S. Georgii cardinal. 18.
Germanicus 74.
Gianius. Archang. Ord. Servorum 85.
Grana. Laurentius epiſcopus Signinus 35.
Graſſis de. Paris 25.
Gregorius XIII. pontifex 38.
Gregorius XIV. pont. 41.
Gherardius Jacobus epiſcopus Aquinas 108.
Guarnacci. Marius 6.
Guaſtavillani. Violantes *Amaſaea* 36.
Guidiccioni. Flaminius)
Laelius ſenior)42.
Laelius junior)
Guillelmus. Franciſcus car-

cardinalis Narbonenſis 25.

H

Haraucurtius, Guillelmus epiſc. Virdunenſis 88.

I

Innocentius VIII.pont.33. 89. 93. 94.
Innocentius XI. pont. 43. 44.
Innocentius XII.pont. 46.
Innocentius XIII.pont.47.
Johannes XXII. pontifex 102.
Johannes Antonius Campanus epiſcopus Aprutinus 29.
Johannes Hiſpanus cardinalis Hiſpalenſis 25.
Julius II. pont. 9. 77. 93. 94.
Julius III. pont. 35.
Juſtinianus. Benedictus 41.

L

Lagomarſini. Hieronymus 37.
Lambertini. Benedictus XIV. pont. 49. 55.
Landuccius. Ambroſius ord. S. Aug. 32.
Lanfredini. Jacobus cardinalis 47.
Lauri. Johannes Baptiſta 41.
Leo III. pontifex 100.
Leo X. pontifex 11. 12. 27.
Leo XI. pont. 40.
Liſcius. Nicolaus 106.
Lucchesini. Johannes Vincentius 47.
Ludovicus XI. rex Galliarum 85.

M

Maffejus. Alexander 37. Marius epiſcopus Aquinas 107. 109. Raphael 107. 109.
Malagonelli. Antonius 43. 44.
Malateſta rotae auditor 28.
Mandoſius. Proſper 38.
Manutius. Paulus 23.
Marcellus II. pont. 36.
Marcellus 74.
Marini. Cajetanus 9.
Martene. Edmundus 31.
Martinelli. Floravantes 19.
Maſcardus typographus 17.
Medices. Johannes cardinalis, qui deinde Leo X. pont. 11. 12. 27.

Leo

Leo XI. pont. 40.
Meldunus. Carolus 86.
Monte de. Julius III. pont. 86.
Muratorius. Ludovicus 29.
Muretus. Marcus Antonius 37. 38. 40.

N

Nicolaus V. pont. 28. 29.

O

Odeſcalchi. Innocentius XI. pont. 43. 44.
Oldoinus. Auguſtinus 12. 30. 40. 41. 92.
Ortiz. Blaſius 33.
Ottoboni. Alexand. VIII. pont.
Petrus cardinalis 45.

P

Pallavicinius. Antoniottus Cardinalis 89.
Pallonius. Gaſpar 41. 42.
Parentuncellus. Thomas, qui deinde Nicolaus V. pont. 28. 29.
Pauli. Hieronymus 15.
Paulus II. pont. 85.
Paulus III. pont. 35.
Paulus V. pont. 41.
Peregrini. Laelius 39.
Peregrinus pictor Senenſis 54.
Pereriis de. Guilielmus rotae auditor.
Guilielmus
Odo epiſcopus Matiſconenſis.
Peretti. Xyſtus V. pont. 30. 38. 39.
Philippus Macedonum rex 63.
Piccolomini. Pius II. pont.
Pius III. pont.
Æneas Sylvius cardinalis junior 29. 50. 51. 52. 86.
Franciſcus Maria archiepiſcopus Pergenſis, aliique.
Pignatelli. Innocenr. XII. pont. 46.
Pipinus Francorum rex 15. 100.
Pius II. pont. 29. 50. 51.
Pius III. 52. 86.
S. Pius V. pont. 7. 37. 38.
PIUS SEXTUS P. O. M. 8. 56. 106.
Platina. Bartholomaeus 15. 16.
Plato. 66.

Po-

Podocathari iidem ac Chriſtianopuli. Ludovicus cardinalis.
Petrus.
Georgius.
Johannes.
Bartholomaeus.
P. Hermannus Dominicus ordinis prædicatorum 6. 7. 9. 19.
Pogianus. Bartholomæus.
Johannes Antonius.
Julius 36.
Prignani. Urbanus VI. pont. 78.

Q

Querinus. Angelus Maria cardinalis 30.
Quiñones. P. Balthaxar magiſter generalis ordinis prædicator. 106.

R

Rezzonico. Clemens XIII. pont. 49. 55.
Riariis de. Hieronymus comes 54.
Rogerii. Clemens VI. pont. 35.
Roterodamus. Eraſmus 18.
Ricchini. Fr. Thomas Auguſtinus magiſter ſacri palatii apoſtolici 48.
Rincon de. Alphonſus Garzia. 10.
Roſpiglioſi. Clemens IX. pont. 43. 44.
Rubei. Johannes 36.
Ruvere de. Xyſtus IV. pont. 15. 24. 30.
Julius II. pont. 24. 25. 77.
Clemens cardinalis 25.
Luchina 24. 25.
Bartholomæus epiſcopus Ferrarienſis 24.

S

Scheleſtrate. Emanuel 44. 45.
Sergardi. Ludovicus 45.
Sfondrati. Gregorius XIV. pont. 41:
Sfortia. Aſcanius Maria cardinalis 25.
Simonides 64.
Stay. Benedictus 55.
Stephanus II. pont. 100.

T

S. Thomas Aquinas 106.
Titus imperator 22.
Tuccius. Stephanus 38.
Tudeſchini. Johannes. Vide Piccolomini.

Turſellinus . Horatius 38.

V

Valerianus . Joh. Pierius 21. 22.

Veſpaſianus imperator 22. 75.

Ughellius . Ferdinandus 17. 88. 89. 90.

Ugonius . Pompejus 40.

Vicetia de . Petrus epiſcopus Cæſenas 8.

Victorellius . Andreas 92.

Vipera . Joh.Carolus miniſter generalis ordinis minorum conventualium 39.

Uleno . Guilielmus 30.

Volaterranus . Franciſcus epiſcopus Raguſinus 20.

Urbanus VI. pont. 78.

Urbanus VII. pont. 40.

Urbanus VIII. pont. 17. 43.

Urſinus . Juvenalis patriarcha Antiochenus 85.

X

Xiſtus IV. pont. 15. 24. 30. 82. 89. 93. 94.

Xyſtus V. pont. 38. 39.

CEN-

CENSORIS IVDICIVM

Viri docti, & aetate ſua longe eloquentia praeſtantis, Thomae Phaedri Inghiramii Orationes duas, *alteram in funere Galeotti Card. Franciotti*, *alteram item funebrem pro Julio* II. *Pont. Max.* legi diligenter, magnamque ex earum lectione animo cepi voluptatem. Duorum enim, quos nominavi, Virorum, quâ factis, quà dignitate ampliſſimorum, atque immortalium imaginem, ita ſuis velut coloribus exprimunt, itaque ſub oculos ponunt, ut videatur ſibi, quiſquis legerit, eam tamquam in ſpeculo intueri. Quae vero Petrus Aloyſius Gallettius V.Cl., cui quum nonnullorum aliorum, tum horum nunc duorum κειμηλίων patefactio, atque illuſtratio debetur, ad eaſdem Orationes praefatus eſt, ea ſatis & Viri doctrinam, atque eruditionem produnt, & egregiam de literis, ac literatis viris benemerendi voluntatem, ſtudiumque plane impigrum, & indefeſſum commendant. Haec autem & ipſius Inghiramii vitae, rebuſque geſtis plurimum lucis affundunt, atque adeo ad multorum cl. atque eloquentium virorum memoriam, qui ſimiliter in Pontificum Maximorum funeribus, jam inde ab Eugenio IV. ad Clementem XIV., Orationes ad Cardinalium Collegium habuerunt, illuſtrandam, atque ad poſteros propagandam mirifice conducunt. Quumque in his praeterea nihil, quod religioni, boniſque moribus obeſſe poſſit, offenderim, cenſeo editione digniſſimas eſſe.

Romae XV. Kal. Sept. an. MDCCLXXVII.

Franciſcus Cancellerius
LEONARDI ANTONELLI CARD. a Bibliotheca.